

ORADEA-MARE (N. VÁRAD)
21 maiu st. v
2 iunie st. n.

Ese in fiecare duminică
Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 21.

ANUL XXXI.
1895.

Pretul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.
Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Tache Ionescu.

O mare cestiune agită de unii multe luni România, reforma învățământului. Actualul ministru al cultelor și instrucțiunii publice dl Tache Ionescu are să presinte camerei un proiect de lege, care tinde a introduce o schimbare radicală în organizația învățământului secundar. Cestiunea se discută în toate cluburile și țăiarele politice și de acuma se pregătesc armele unei campanii strașnice.

Cestiunea pusă acuma la ordinea zilei, nu este nouă. Mai mulți înaintași ai actualului ministru al școlilor s'au ocupat de ea, nici unul înse n'a izbutit. Nu șcim decât încercarea de acuma are să fie mai norocösă.

E bine, ori care ar fi succesul, suntem datori s'aducem omagele noastre bărbatului, cere își pricepe misiunea și are curagiul și energia a o indepliní cu atâta zel.

Școlile medie sânt părghia cea fundamentală pentru respândirea instrucțiunii publice, organizația lor dară este necesitatea care se impune cu cea mai mare rigóre. Decă acesta organizație va fi bună, ródele ei se vor arăta numai decăt și cultura va luá un avént pe care toți din tóte părțile il vor aplaudá.

Usám de ocasiunea acesta spre a presintá in revista

TACHE IONESCU

ministru al cultelor și instrucțiunii publice in România.

noastră portretul bine reușit al bărbatului, care stă astăzi in capul instrucțiunii publice a României, despre care s'a vorbit și pân' acuma mai de multe ori in colónele noastre.

Dl Tache Ionescu, actualul ministru al școlilor din România, este încă om tiner, cel mai tiner in cabinetul din care face parte. Dar talentul, inteligința, cultura și destoinicia ii reclamă acolo un loc de frunte. Este un om tiner, care inse a învățat și șcie mult; astfel, mai avénd la activul seu și o energie de adevărat luptător, își indeplinește chiemarea cu un succes fórte vrednic de recunoșcință.

„Familia“ nu este o revistă politică; chiar să și fie, nu s'ar crede competentă a-și emite părerea in luptele de partid ale fraților de dincolo. Pentru noi e indiferent, că cine din care partid face parte; tot ce cerem este să fie aderent al culturii naționale. Vorbind despre dl Tache Ionescu, nu facem dar elogii omului de partid, ci ministrului cu minte și inimă românescă.

Révna ce desvóltă acuma pentru respândirea culturii, datéză încă de pe bănceile școlii. Incă atunci a inceput să se ocupe de literatură. Ca student de liceu a intemeiat dimpreună cu mai mulți colegi o revistă, in care a scris articoli literari și mai cu sémă critice.

Luând la București baccalaureatul, s'a dus la Paris

unde făcù doctoratul in drept, susținënd o tesă pe care juriul esaminator o primi „magna cum laude“.

Pe timpul cât a stat la Paris, a ținut in cercul colegilor sei mai multe discursuri și conferințe, cari l'au distins și au probat că are stofa unui mare orator.

In străinătate s'a și insurat cu o incântătoare fiică a Albionului. Astăzi dómna Bessy Ionescu, mult serbătorită in societatea bucureșcénă, ca o damă de cultură naltă și mult aplaudată prin concertele de binefacere pentru estraordinarul seu talent musical, are un nume bine cunoscut și ca scriitoare in literatura engleză.

Intors in țeră, s'a inscris la baroul advocațial, unde in scurtă vreme s'a și distins ca jurisconsult escelent și ca orator de prima ordine.

Totodată a intrat și in luptele politice, alegëndu-se deputat in colegiul II de Dolj sub guvernul lui I. C. Brătian.

De atunci și pân' acuma totdeauna a făcut parte din parlament, unde s'a afirmat ca un orator cu vervă, elegant și cu spirit.

La inceput aparținù partitului liberal, dar apoi eși, aliându-se cu dl Nic. Fleva. După căderea guvernului liberal, luă direcția diarului „La liberté roumaine“ și in colónele acestuia desvoltă ideile sale asupra celor mai importante cestiuni politice.

La 1890, dimpreună cu alții luă direcțiunea diarului „Românul“, in care a scris multe articole, mai cu sémă asupra politiceii orientale.

Ca scriitor are un stil ușor și limpede, care trteză cestiunile cele mai grele in o formă plăcută și atrăgătoare.

In novembre 1891 fu chiebat in cabinetul dlui Lascar Catargiu, spre a luá portofoiul ministeriului cultelor și instrucțiunii publice, post ce de atunci ocupă in continuu.

Dintre lucrările sale in resortul seu, insemnám: legea asupra clerului mirean, reforma invățământului primar urban și rural, reorganizarea ministeriului seu și crearea mai multor inspectorate și direcții noue.

A inființat o mulțime de școli rurale și urbane, mai multe catedre noue la universitate și la conservator; a trimis mai mulți artiști dramatici la Paris; a dat ajutóre tinerilor lipsiți de mijloce ca să-și urmeze studiile; a subvenționat mai multe dicționare și a cumpărat tablouri pentru museu.

Cugetări.

Pacea este timpul in care copiii își ingröpă părinții. Resboiul este timpul in care părinții își ingröpă copiii.

*

Omul cel mai bogat e cel econom. Omul cel mai sărac este cel sgărcit.

*

Ești bogat, de ori-ce stare socială ai fi, atunci când venitul teu îți satisface nevoile.

*

Uităm prea curënd casa părintescă. Mórtea ne si-leșce a ne întórce gândirea spre ea.

*

Décă nu vrei să comiți o acțiune blamabilă, lucréză când ești singur, ca și cum doue-đeci de ochi te-ar privi.

Fericire.

Ferice-odae-i intuneric,
Dar' afară-i lună plină;
In pat môle, fără gânduri
Aștept somnul ca să vină.

Câte-odată mai imi vine
Să me scol de plictisélă —
Ciasurile trec intr'una,
Somnul vèd că me inșelă.

Zac așa de liniștită,
Cu pleópele inchise,
Și in loc de somn vèd slove
Pe hârtie albă scrise.

Tu să vii când luna plină
Va fi sus pe ceruri; dragă,
Te aștept in totă clipa
Să te am vieța 'ntrégă.

Și apoi, murind odată
La olaltă să ne 'ngrópe,
Chiar și morți să fim alături —
Cap la cap, de tot aprópe...

--- -- -- -- --
Cu sfiálă-mi intind brațul
Peste perinile albe...
Dragul meu e cald și dórme,
Adâncit in visuri d'albe.

LUCREȚIA SUCIU-RUDOW.

Schițe din Italia.

IV.

Genua.

Gnainte de ce aș continuá direcțiunea incepută in descrierea schițelor mele, voi să fac o abatere de la calea percursă. De și in Genua am terminat călătoria a doua intreprinsă in Italia, totuș in descrierea schițelor nu voi să sfêrșesc aici, ci ca pe una dintre cele mai prețioase geme a Italiei o inșir in mijlocul buchetului, ca cu atât să apară mai superbă și mai splendidă pentru cetitor. așa precum e in realitate. Décă am dat Veneției atributul meritat de „bella“, atunci Genua cu drept cuvënt o putem numi de superbă, precum aieve s'a și numit in totdeauna.

Genua superbă s'a fundat de liguri in an. 707 inainte de Christos. Pe timpul resbelului al II-lea punic Mago, fratele lui Hanibal, a derimat-o total, romanii inse au zidit-o de nou. După căderea imperiului roman a devenit in posesiunea longobarđilor și de la aceștia a ocupat-o Carol cel mare. In seclul al X-leș-a eluaptat independința, a luat parte insemnată și in resbelele cruciate. In seclii următori mai de multeori ș-a schinbat constituția parte ca republică independentă, parte stând sub patronatul Franciei, fiind totdeauna gata a se emancipá de domnia străină după impregiurări și timp așa, că Ludovic al XI-le când i-a cerșit patronarea a đis: Les Genoís se donnent à moi, et moi, je les donne au diable. (Genovesii mi se ofer mie, iar eu,

eu îi dau diabolului.) În 1803 s'a adnectat la republica franceză, iar congresul de Viena a donat-o Sardiniei. În pacea de la Pojon a câştigat-o Austria, urmarea a fost revoluţia eruptivă la 1848; după bătăia de la Königrätz Austria a cedat-o lui Napoleon al III-le, iar acesta Italiani. Nu în dar s'a numit încă în vechime „superbă“, căci privind poziţia-i imosantă în formă de amfiteatru, aşezată pe o coastă de del, imediat lângă mare, la esterior îi se pare că vezi o nimfă eşită din spumele mării. Are la 170.000 locuitori şi e primul port de mare, pentru întregă Italia. Genua e un loc foarte potrivit pentru aceia, cari doresc să studieze diferite popoare, căci aici din totă lumea vin oameni cu ridicata, cari după ce a poposit câteva zile, merg mai departe pe mare, fiecare în ţera sa.

Ţi se înalţă inima şi Ţi se indulceşte sufletul, privind marea imensă încungiurată de Alpi, cari Ţi se par că numai pentru aceea sunt aşezaţi aici, ca să păzescă şi împodobescă gema acesta superbă a mării. Statistica ne spune, că în portul de aici, la an se aduce marfă în preţ de 90 milioane lire şi se transportă preţ de 350 milioane. Precum în alte locuri pompoase ale Italiei. aşă şi aici contingentul străinilor îl dau englezii, cari di de di împistriţese molo. Călătorii englezi în Veneţia ca în Milano, în Genua tocmai ca în Roma, pretotindeni îi vezi umblând în cete, abună-ora ca găşcele; ei fac folos mai mare atelierilor. Ori-cine ar dori să începă conversare cu ei, nu-i succede, pentru că afară de a lor nu ştiu altă limbă. Am agrăit pe unul în limba italiană, m'a privit pe sub ochilari şi a dis un hm! ce atata însemnă, că nu pricepe. Englezii, ca călători diligenţi şi cu parale multe, în tot locul află ciceroni pentru limba lor, pe cari îi urmăresc şi ascultă ca pe nişte profeti

Genua din cauza, că zace pe ţermurul mării, la pôlele muntelui, nu se poate estinde, ci rămâne îngrămadită la oaltă cu o mulţime de strade carne şi ne-regulate. Abia am părăsit gara imosantă am dat în piaţa mai deaprobe de statua lui Cristofor Columb, descoperitorul Americii. Acela care în viaţa sa pământescă a suferit batjocură, temniţă şi persecuţiune, acum e eternizat prin o statuă de marmoră grandioasă. Statua poartă inscripţiunea: „A Cristoforo Colombo la patria“. În partea din jos a statuei, patru figuri de marmoră ne presintă: religiunea, ştiinţa, constanţa şi înţelepciunea. Tot aici sunt patru catarguri de naie îndreptate în cele patru direcţiuni a lumii. Cristofor Columb îi se pare că cu o duioşie falnică priveşte marea imensă, marea cu care a purtat timp îndelungat lupta pe mörte şi vieşă, din care luptă a reportat învingerea ce i-a adus premărirea în secl şi i-a câştigat nemurirea. De aici am mers pe promenada Aquasola, unde falnic se ridică cele mai imosante palate: palazzo ducale, Balbi, Durazzo, Sera şi altele. Stradele laterale abună-ora ca mai în toate oraşele italiene — afară de Torino — sunt deranjate, necercetate, şi nu prea curate. E un ce curios pentru călător, vedând cum italienii în unele locuri în stradă cöse, ferbe, mânăcă şi dispută, totuş când eşti în stradele laterale, te cuprinde un fior neaşteptat, fiind că aranjamentul acestora lasă mult de dorit.

Dar să părăsim stradele şi să intrăm în casa lui Ddeu. Mai aproape ne stă biserică numită Annunziata, în piaţa de asemenea nume; are două turnuri de aşă poziţie, cât Ţi se par că în tot momentul sunt gata de ducă, adeca să se îmbörde. În läuntru vezi auritură admirabil de bogată, colonne de marmoră şi multe pollicandre. Apoi „Chiesa il Duomo“, biserica catedrală,

din marmoră albă şi neşă, ceea ce nu dă ochilor o privelişte întocmai agreabilă. De însemnat e aici statua frumoşă a S. Ioan botezătorul, un cor construit din mosaice de lemn şi o capelă mică, unde stă catena cu care a fost legat S. Ioan în prinsore; se dice, că ar fi fost adusă aici de cruciaţi. E de însemnat, că în Italia toate bisericile peste di sunt deschise. În Genua nici n'am putut intra, m'a îndestulit deplin priveliştea, ce-mi sta înainte din locul de lângă biserieă. De aici am vedut mai bine portul, mulţimea vaporelor pe marea imensă, arsenalul, promenadele oraşului, forul şi multe alte zidiri, ce dau oraşului aspectul imosant. Mai dori să ved universitatea şi biblioteca-i renumită, dar fiind ferile de Paşci, au fost închise.

O însemnătate foarte remarcabilă a Genovei este cimiterul numit „Campo Santo“. Cred a nu esageră afirmând, că în totă lumea nu există un cimiter mai bogat în monumente de marmoră. Aici vezi tot ce arta sculpturii a putut să producă în deceniile din urmă mai frumos şi mai admirabil. Monumentele, toate cioplite cu multă artă, din marmoră de Carrara, fac neperitori pe sculptorii distinşi: Dupré, Varni, Renelli şi alţii şi totodată eternisază numele şi acelora, cari în umbra lor odihnesc repausul vecinic. Cimiterul e aşezat în valea Bisagno, cu o biserieă frumoşă în mijloc; aici în biserică acesta grandioasă îşi caută mângăiere muritorii remaşi aici în valea plângerii, după cei adormiţi în Domnul. În foişorele imosante, zidite pe colonne, sunt aşezate rând pe rând mormintele, având fieşecare monumentul seu, unul mai splendid decât altul. Dintre sute şi mii de monumente de artă am notat vre-o câteva: Aici vezi o mamă ridicându-şi pruncuţii, pentru ca să dec cel din urmă sărutat părintelui ce zace în agonie, familia întregă este sculptată din cea mai fină pētră de marmoră. Mai încolo un profesor şede pe catedra, de pe care a vestit elevilor sei înţelepciune şi morală; pe catedră, de sine înţeles, e statua lui, iar osemintele-i zac de desupt. Mai departe o fetiţă mititică aşezată lângă bunica sa, cu mânila ridicate roşă pe părinţii sei, să înceteze de a mai plânge, că ea e ferice aflându-se aici lângă bunica sa. Dice apoi, că neintrecut va trimite părinţilor sei iubiţi flori de consolare din împărăţia cea cerescă, unde pururea e primăveră, şi că ea, mititica, nici aici nu va încetă a iubi pe scumpul seu tată şi pe dulcea sa mamă.

Am decopiat versul de pe monumentul drăgălaş; iată îl reproduc aci, ştiu că fiecare român inteligent uşor îl va înţelege:

»Babbo, (tată) mamma.
Cesate,
Dal piangere,
Son quassu (aici) felice
Con la mia nonna (bunică)
Sono sempre.
La vostra bimba (fetiţă)
E dalla eterna
Mia primavera
Godo (me bucur) spargere
Continui fiori
Di celeste
Consolazione
Su voi,
Diletti e sacri
Che sempre
Anche dal cielo
Desidero et amo«.

Am văzut cimiterii în Milano, în Florența și în Paris, dar un cimiter care să me încateneze și impresioneze ca acesta, n'am mai văzut. Sub impresiunea de care eram cuprins, de-odată m'am aflat numai singur, că consoții mei de călătorie duși de dorul de a vedea tot mai mult, au dispărut în foișoarele pline de pietate și jale. Așa singur cum eram cercam mai mult mormintele pruncilor, cari totdeauna mi-au fost dragi, și pe cari mi s'a oferit și mie ocaziune să-i învăț a se ruga și a-și iubi părinții, întocmai cum se rogă și iubesc cei din Genua.

Pe statua unui alt pruncuț am cetit, cum își mângăie părinții ca să nu-l jelască și plângă, pentru că a fost odată pe pământ, că acum are cel mai bun loc în cer între îngeri.

Non piangete pe me
Che fui sulla terra

Lângă un alt mormânt am dat de o statuă, ce reprezintă un ânger, conducând o luntriță cu vislele deslegate, și purtă inscripțiunea de înțelesul: că fericite de acela, care a avut în viață un astfel de conducător. Durere, că fiind timpul scurt, abia numai trei ore am putut rămâne în locul acesta sfânt, care în limba italiană poartă numele mult potrivit de „Campo santo“.

Abia că am părăsit Campo santo, a trebuit să facem pregătirile necesare pentru de a ține adio orașului superb Genua.

TEODOR BULC.

Copilărie.

Am întrebat de multe ori,
Cum de n'am scris o poezie
În care să regret și eu
Senina mea copilărie.

În părul meu odată blond
E o șuviță arginție,
Ce pare că-mi răspunde trist:
„Tu n'ai avut copilărie!“

RADU D. ROSETTI.

Cugetări.

Una din lucrările cele mai grele ale vieții este de a mângăia.

*
Spiritul fără bunătate este ca altena fără micre.

*
O amintire fericită este de multe ori mai plăcută, decât fericirea prezentului.

*
Pasiunea ne conduce destul de repede și nu este nevoie s'o mai ajutăm.

*
Rațiunea contradice inima fără a o convinge.

*
Sunt unii cari se tem de Dumnezeu, de religie și de tot stat-majorul ei; alții se tem de jandarmi, alții de conștiință; alții de gura lumii.

Perdut e acela care nu se teme de nimene.

Școlă cu noroc.

(Novelă din popor.)

(Urmare.)

Pe când ea, luată pe gânduri, aruncă privirea când la umbrele cele lungi ale pomilor, cari păreau ca niște urieși mari și fioroși, când la figurele întunecate din lună, tremură prin aerul cel curat al serii din vale de la casa lui Bucurel un cântec dulce. Acel cântec, o doină lină și frumoasă, străbătea până la urechile ei.

— Cât de frumos mai cântă — ținea ea — bălă-l vina să-l bată; inima îi era plină de duiosie, încât credeai că ea intrăgă s'a desface în suspine lungi. În doina aceea se revărsa tot sufletul lui Bucurel, ea părea a spune vecinilor, satului, ba chiar la totă lumea, suferințele, necasurile, nevoile, bucuriile și dulcele din viața lui, de la naștere și până la nunta ce avea să fie în curând.

— Îi cunosc... da... îi înțeleg — i dă ea — gândurile de pe doină... ea arată amarul inimii suferate de purtarea neamuriilor mele...

Rostind cuvintele acestea, prinseră a-i curge lacrimi din ochi pe obraji ei cei ca rușele... e cântec — șopti ca visătoare — plin de durere... un cântec... par că totă lumea plânge de-odată cu dânsul, par că s'ar desface din încheiturile ei... așa trage de cujele, încât par că toate stau uimite, văile și munții, stelele și apelele, ca să-l asculte...

Gândul ei apucă iară calea luminosă, ce duce în lună. I se părea că vede acolo pe Bucurel stând într-o grădină plină cu flori, albastre, galbene și roșii, lângă o casă albă ca luna. Fluturi ușori ca niște stelule de aur scilipitore sburau încoco și incolo. Bucurel nu era singur, i se părea că ea e alături cu dânsul și că un preot, venit pe neașteptate, le punca cunune aurite pe cap și-i lăgă pe totdeauna...

Pe când toate acestea se petreceau în sufletul ei, fiind încă tot pe calea viselor, desvîlindu-se o lume nouă înaintea ochilor ei, Bucurel, care încetase încă vr'o câteva minute mai înainte a da din fluer, o apucase — precum era obiceiul lui s'o facă câte-odată — cam repegior spre casa ei pe din dosul grădinii și ajunge ca în adins — pe nesimțite — tocmai la pomul, de care sta ea rădemată. Aici se opri el și ascultă cu luare aminte. Numele „Bucurel“ și cuvintele „te am drag“ și „eu ți-s mirésă credinciosă“, rostite de dânsa, pătrunseră până la urechile lui și el, simțindu-se cu totul farmecat de purtarea ei, face vr'o câțiva pași înainte și se pune drept în fața ei...

Ce bucurie negrăită a simțit ea, când a văzut pe iubitul ei mire. Lacrimi fierbinți și sărutări duiose le-au fost lor vorba cea dintău, care o schimbară unul cu altul...

— Cum! — prinde ea cu ochi lăcrămați — nici nu credeam, că-i veni...

— Am venit ia pe colo, pentru că nu voiam să me mai vedă cineva pe la tine până la nuntă...

— Când cântai tu doina cea frumoasă de pe urmă ca holteiu, eu te-am visat.

— Omenii, decă nu dorm, nu viséză, dar tot spune-mi, ce-ai visat?

— Nu știu — ținea ea, dând cu dosul mânei pe la frunte — am uitat tot, ca și cel ce se scólă dimineața și se uită la feréstă: visul lui se șterge ne mai ținând nimică minte.

Intrarea reginei Natalia in Belgrad.

— Ei! și nu-ți aduci aminte de fel?

— Nu.

— Eu am auzit de după pom cuvintele tale din urmă: ele mi-o plăcut.

El o atrage mai lângă dânsul. O stringe la piept.

— Vină, vină, nu te teme, doră ești a mea. El o sărută... ea se lasă... roșă ca cirésa în fața ei plânsă, dar mai frumoasă decât înainte...

Atât erau ei de bucueroși și de veseli, încât nu-și mai aflau loc.

— Remăi sănătoasă — țice el, după ce a mai întrebat-o una alta mai ales despre părinți, că ce fac ei și ori de nu-i vr'unul din ei bolnav — apoi o apucă pe aceeași cale, pe care venise la dânsa.

— Lină, n'auzi tu Lină! da unde ești?

— Aici, mamă! aici în grădină.

— Vină în casă, e târziu, ce mai stai prin grădină?

— E frumos, că-i lună...

Zoe întelnește pe Sevastița în mijlocul drumului, mergând din sat acasă.

— Cumnată! da dai pe Lina ori ba?

— O dau, da ce să fac cu dânsa, doră 'oi tiné-o nemăritată, cum fac alții, că o pățese după vorba ceea: cine alege, la urmă culege

— Hai, hai!...

— Hai nehai, amú s'a trecut, ce-i pus la cale nu se mai pôte desface...

— Da ciudată mai ești dumniata cumnată! ȕeu da! ore mai este vr'o mamă să nu-i pese de copilul ei ca dtale, să știi că nu, de ai și căută în lumea cea mare...

— Apoi dă... n'am ce face, de unde pot eu șci ce-i mai bine... omul pôte să fie bun ca mierca înainte de miédăđi, iară după aceea așa de reu de n'ai să te apropii de dânsul, dară după câteva ciasuri iară bun... iac' așa-i pe lume... reu și bun... apoi bun și reu... schimbăcios ca vremea... sóre... plóie... posomorit... senin... cel ce voiește să între în fântână, gândește mai întéiu cum ar puté eși téfăr afară și apoi se bagă în lăuntru... și noi trcă am făcut așa și astfel ni s'a deschismintea și cunóscem că scara bună e aceea, pe care ne putem urcă și ajunge de la bine la tot mai bine...

— Da stă-i cumată, nu te duce — strigă Zoe aprinsă de mânie — stă-i să mai grăim câte ceva.

— Nu pot, ȕeu... me duc... me gătesc de nuntă... să vii... așa-i că-i veni... cu toții... cu tot neamul...

— Da cum nu! déc' aș fi nebună, apoi da, dar așa nu me mai veđi călcând pragul nunții.

— Ei! doră nu-i fi așa de rea — i dă Sevastița, despărțându-se...

— Grăește, decă ai cu cine — țice Zoe, uitându-se în urma ei. Ar fi gătit-o de țile...

— Me chémă la nuntă... și eu să me duc!... o, nici odată pe lume... doră n'am mâncat mătrăgună... las' că le-o face eu una, m'or pomeni ei cât or trăi... le-o da eu de léc... or apucă câmpii... că prea sus își rădică nasul...

— Da ce-i, lele Zoe! ce-i, ce te superi — întrebă Uță epitropul, întelbind-o — vină duminecă și om jucă la nuntă, de să sară călcăiele.

— Ian! lasă, bade Uță! nu me mai luă în bat-

jocură, șcii că nu-mi prea plac șagi de-astea, când is plină de venin...

— O săptămână întregă n'am să me duc de la nuntă. Am să joc ca unul de doue-ȕeci de ani.

— Jócă, jócă — i dă ea plesnind de mânie și intrând în altă uliță...

— Da bine-o mai șcii potriví — i răspunde Casian dascălul, bătându-l pe umere din dărét — ea o tăiat-o ca friptă, ca și când i-ai fi pus foc la tălpi...

— Hă... hă... hă... ii cunosc eu pe cei ce se mânie pentru tótă nimica... ce ar vré să fie tot pe a lor...

Ei fac vr'o câțiva pași înainte, apoi se opresc...

— Să intrăm un pic în crășmă — țice Uță — ian poftim înăuntru, ca să ne mai încăldim cele găt-leje...

— Nu pot — face Casian — prorocul, adecă flăcăul cel ce umblă din sat în sat, ca să nu beie ómenii rachiu, m'o cam pus și pe mine pe gânduri ș-apoi nici n'am când.

— Ian las, că-i avé și când, numai poftim.

— Ei intră, uitându-se din ușă la casa Zoei.

Ea intră.

— Intră sănătoasă — i dă Uță — bere, jupâne Moșco! dă bere...

— Amuș... amuș...

— I-o face eu, las... m'a pomeni ea și pe ceea-laltă lume...

— Da, da... soră dragă — țice Zoe — Sevastița nu vré să ne șcie. Am întelnit-o pe drum, ia amú... ea ride de se omórá și-și face haz de nécasul nostru...

— Las să-și facă, că i-o face și eu ei... șcii tu Zoe! ce?

— Ce? — întrebă ea, uitându-se lung la soră-sa.

— Am să merg la „chióra“ — la jidanca — ea-i o țiră de strigóică. E cunoscută cu toți huțanii vrăjitori de prin mănți. Ea a face să se descurce tréba nunții cu Bucurel.

— Bine țici tu, Nuța! bine, ȕeu, e de minunc gândul teu! grăi Zoe veselă în față — chióra-i cunoscută cu Taraduda din Dolhopole și cu alții... ea ni-a face trébă bună... a strică nuntă... să mergem, c'am auzit c'or veni huțanii încă ađi la dânsa...

Ea se imbracă, ie un sumanel pe dânsa... un tulpanaș în cap și dă să iésă...

— Haidem... hai... iute — țice ea grăbit — să mergem la „chióra“, c'apoi e târziu... Duminecă-i nuntă ș-apoi după cununie, ce naiba le mai poți face... Sevastiței și lui Cailean ori celor tineri... atunci e gata... legătura incheiată în biserică, cine s'o mai pótă desface?...

Zoe își ieșiá din piele și tremurá ca varga de ciudă. Ar fi făcut tóte într'o clipă. Ar fi rėsturnat munți și dóluri, numai ca să-și pótă face pe voie.

— Să șciu că me duc până la jidaneuța „Rifca“ din Cucur-mare, care cată în cărți ori la femeia „Roșac“ din Dimca ori la palimarița din sat... ele șciu că ne-or ajută... asta din urmă șcie mai cu sémă casele vrăjitorilor, e umblată...

— Da, da — grăi Nuța plină de reutate — ele ne-or ajută, mai ales cea din Dimca; aceea are un gât de lup așa ca o țeve și când se uită prin tr'ensa, vede tóte în depártarea cea mai mare. Câte-odată ea descântă asupra unui cărbune și-l străpunge din tóte părțile cu un ac, apoi il pune jos și te face să treci peste

dénsul. Dice, că cine trece peste cărbunele acela, rămâne ferit de dușmani și este nevădut, măcar să meargă și cu protopopul în trăsură.

— Da, eu am mai vădut ceva la dēnsa — i dă Zoe — ea ie o potcōvā de cal ori o lăcatā incuiatā, le pune in foc, le roșește, apoi le aruncă, descântând in apă. Cu apa aceea trebuie să te speli și pe lămpă aceea mai ai să porți și niște usturoiu borborosit și străpuns de dēnsa, atunci las' decā ț-a mai face cineva ceva, nici chiar dușmanul cel mai mare ce ar vrē să te sōrbā intr'o lingură de apă — fie tiner ori cu pērul cārunt — nu-ți pōte strică nici cât e negru sub unghie...

— Șcie da, șcie — i dă Nuța din nou — ea il are și pe cel mimitel, pe necuratul, pe Mărcuțu, cum il numește ea, și la mieđul nopții il trimite unde vrei, și-ți aduce bărbatul de unde este, viu ori cum îi spui... îi dă de mănecat carne și zahăr și după sēmnul aruncat de dēnsa, se duce ca vēntul cel reu până la cēla cāruiā vrē să-i strice ori să-l aducă pe sus...

Zoe ascultă tōte acestea, mergēnd cu gānd reu la „chiōra“ din capētul satului de sub stāncā, să vedā ori de le-a putē ajutā ceva.

— Mai este una și in Stupca — grāi ea — ce-i dīceau: „Ilinca Țiganca“ și alta ce se chemā „Nuța Relea“, ele încă șcieau bine... da au murit amū... nu-s... Dumneđu să le ierte cu fasole fierte...

— Dă-mi pace; tu vrei să me iei in ris cu Relea ta...

— Ba nu, đeu — urmă Zoe zimbīnd — ele au trāit cāndva, da nu-s mai mult; da amū este unul prin părțile Cupcei și pe aiurea, un om ca acela, de amuș e bărbat amuș femee... umblā imbrācat cu straie femeești, cu capul ca un berbec... tuns tot, creș și negru... hid pe față și cu ochi holbați, cā să fugi de dēnsul ca de Mărcuțu lelei Roșac... acela, dīce cā șcie și tōca in cer și ar face tōte, da se teme de inchisōre; jidaniil' ar fi inchis ș-amū se ferește de ei ca de ucidā-l crucea, dā un răcnit cānd zārește cāte unul, de te spārie...

— Și una erā in satul Cămenca — mai adauge Nuța, intrānd pe pōrtā la „chiōra“ — aceea erā vrājītōre vestitā, tōți o șcieau, darā a murit și ea. Ōmenii spun, cā ea se mai aratā nōptea prin casa ei, unde a locuit, naltā cāt hornul, ș-amū nime nu vrē să ședā acolo.

— Ia-s vorbe — i dă Zoe, punēnd māna pe ușa chiōrei — eu nu cred in lucruri bābești, numai dā... n'am ce face...

Așā intrā ele incet și tăcut in casā.

Chiōra, fără multā vorbā, amestecā cārțile, le inșirā una cāte una, apoi prinde de la o vreme, după ce gāndi și resgāndi, a se invērti prin casā ca o nālucā din altā lume... Dumneđu pōte și șcie mai mult decāt ōmenii... respunde ea — se vede cā sūnteți rele la inimā... voiți să le stricați altora... eu nimenuia nu vreu să-i stric... fac bine la tōți, pe cāt pot... trāese cu tōtā lumea in pace... mergeți... eșiți repede... să nu ve ved... soiu reu de ōmeni... pismașe și vrājmașe ce sūnteți... nu faceți batjocurā de alții, cā-ți remāne voi de ris... după faptā și platā... m'oi duce ve voi pēri la vornicul ș-apoi iți vedē cu cine aveți de lucru...

Ele ies in drum, roșe in față ca sfecla, cāci ințeleseserā cuvintele chiōrei, cum se cade de bine...

— E reu — dīce Nuța supēratā.

(Va urmā.)

I. V. PAȘCAN.

Poesii populare.

Din comuna Sind cott. Turda-Arieș.

Crișule, Crișule,
 Apā limpediōrā,
 Cum ești mergētōre
 Și vorovītōre,
 Eu te-aș intrebā,
 O 'ntrebare mare:
 — Crișuț, n'ai vedut,
 P'acea trecēnd
 Tinerul voinic?
 Crișuț din grāi grāi:
 — De l'am și vedut,
 Nu l'am cunoscut.
 — Crișule, Crișule,
 El i cunoscut,
 Cā pașii-s pāunași,
 Obrazii-s bulz de caș,
 Și ochiții lui,
 Doue mure negre,
 Cōpte la rēcōre,
 Neaprinse de sōre,
 Cōpte la pāmēt,
 Neajunse de vēnt,
 Sprincenele lui.
 Pēna corbului.
 El din grāi grāi:
 — Codrule, codrule,
 Plēcā-ți crengile,
 Sā-mi iau penele.

Fā-me Dōmne ce mi-i face,
 Fā-me puiu cucului,
 In turnu Blājuțului,
 Io frumos oi ciripi,
 Și badea m'a audī,
 Și din grāi așā a grāi:
 Pasērea cāntā 'n ferestā,
 Badea scrie după mēsā,
 Scrie doue trei rēnduri,
 Și nu pōte de gānduri,
 Trāntește cartea pe mēsā,
 Și se preumblā prin casā,
 Scōte capu pe ferestā,
 Se rōgā lui Dđeu,
 Sā-i așeđe gāndurile,
 Sā-și plinēsca rēndurile,
 Cā scrie māndruții carte,
 Pe poșta de la Arad,
 La māndruța 'n Bālgārad.
 Fā-me Dōmne ce mi-i face,
 Fā-me Dōmne țintā 'n grindā,
 Sā ved māndra cum se n'schimbā,
 Fā-me Dōmne țintā 'n pōrtā,
 Sā ved māndra cum se pōrtā.
 Fā-me Dōmne ce mi-i face,
 Fā-me un puiu de pițigoi,
 La māndruța sub resboi,
 Io sā-i mut picioarele,
 Pe tōte tālpigile.

Cine nu șci ce-i nēcāsul,
 Vie 'n locu meu cā-l las,
 La pitā și la vinars,
 Și la lacrāmi pe obraz.

VASILIU MICUȘAN.

Culesu de.

Serbările de la Blaș.

Par că totul ar fi fost un vis frumos. O fericie fermecătoare, care ne-a aurit zilele, a dat putere nervilor noștri lănceziți și a innălțat spiritul nostru abătut prin miseriile zilnice, în sferile unei fericiri aproape uitate.

Blașul, loc sfânt în istoria culturii noastre naționale, a fost și de asta-dată la innălțimea sa. Impodobit de o serbătoare mare, cu miile de oameni adunați din toate părțile, cu bucuria ce se reflectă de pe toate fețele, el infățișă un tablou sublim pe care n'ai să-l uiți nici odată.

Și când a sosit trenul care aducea pe mirele mult dorit, însoțit de mulțimea de nuntași insuflețiți și ca un tunet ce vestește puterea cerului a izbucnit din vr'o dece mii de enși exclamarea iubirii și a stimei prin vorbele „Să trăescă!” ce a umplut valea Târnavei și a străbătut dealurile din impregiurime — și când în ochii bărbatului doririlor am zărit cele două lacrimi de negrăită fericire, primele semne cu cari a respuns la neasemănata primire și ovațiune ce i s'a făcut: imi părea că cerul s'ar fi deschis asupra noastră și din innălțimea tronului seu vecinic bunul Dumnezeu ar fi trimis Geniul națiunii să planeze asupra acestei imponente manifestațiuni, în care nime n'a ramas neemoționat, în care toți am fost aprinși de un entuziasm nspirat de cea mai sfântă simțire.

Dând sémă de impresiunile mele, căci raportul amănunțit al festivităților urmază mai la vale, am să aduc din capul locului complimente comitetului arangiător, care s'a achitat de uriașa-i însărcinare cu un succes, pe care nici în orașe mari nu-l prea vedem. A susținé buna rânduélă în mijlocul mulțimii mari, din care fie-care ar vré să pătrundă în locul prim, ca să vedă cât mai bine; a executá punctele programei întocmai precum s'a stabilit, cu mijloce atât de puține câte se află în Blaș, unde nu este nici garnisonă militară, nici poliție cu personal mare: este un fapt vrednic de cea mai adâncă recunoștință. Succesul acesta inse mai probéză de nou, că noi românii sântem un element de ordine.

Intrarea de la gară și până 'n oraș la catedrală, în cap cu stégurile albe, în sunetul clopotelor și bubuitul tréscurilor, prin mulțimea nemărginită, înșirată de ambele părți, din care tot énsul ținea în mână câte un ram verde, a fost o adevărată intrare triumfală, potrivită numelui Victor al celui ce intră.

Arcurile de triumf, casele decorate cu crengi verzi și covóre, damele frumoșe din fcești, pe strade mulțimea de ómeni în haine de serbătoare, toți și toate espri-mau bucurie.

Vederea cea mai impunătoare se infățișă inse în piață, unde imponentele institute de cultură întemeiate de nemuritorul Vancea, decorate cu ramuri și ghirlande, salutau par' că pe viitorul lor părinte, menit a continuá opera inaintășului seu de pie memorie.

Blașul, de când l'am vădút mai pe urmă, cu oca-siunea adunării generale a Societății pentru fond de teatru român, s'a infrumșețat mult. Acesta se observă

mai cu sémă în piață, unde școlele și internatele înființate de fostul mitropolit Vancea, precum și alte câteva clădiri nouă mai mari, i dau un aspect modern.

Zidirile cele mai mari fiind școle, fisionomia generală este culturală, s'ar puté numi un oraș al școlilor.

Priviam cu atențiune lumea ce se plimbá în piață. Popor curățel și bine hrănit, sprinten și vênjos, deștept și curagios, de-ți ridea inima, vorbind o românescă curată care te 'ncântă.

Patru voinici s'au aședat la umbră în curtea casei unde me aflam în cvartir. Ș-au scos traistele de piele și cel dintéiu scoțend o sticlură cu vinars a închinat și beut, apoi a imbiat și pe ceilalți cari au și primit. După aceea fie-care a luat din traista sa pâne și slănină și au început să mănânce.

M'am apropiat de ei ș-am intrat în vorbă. Erau de la Mihálț. Au venit la Blaș numai să vedă pe noul mitropolit, despre care au auđit că-i un bărbat harnic. Și au fost fôrte mulțumiți, că în adevér e zdravén și frumos.

Intr'aceste lumea din piață ofería vederile cele mai interesante. Mulțime de preoți, bétráni și tineri, dame frumoșe, dómne și domnișóre, preotese și țérance, precum și țérance-preotese în originalul costum popular ardelenesc.

De altă parte clasa inteligentă mirénă, advocați, judecători, proprietari și alții, printre cari mulți prieteni și colegi de școlă, pe cari nu-i vădusem de mult. Momentele revederii ne-au deșteptat suvenirii din tinerețe, a căror amintire ne-a produs cele mai plăcute sentimente. Urmam cu plăcere visurile de atunci; nici nu ne treziam din ele, decât nu ne vedeam — pèrul sur.

Actul de frunte, actul cel mai sublim al serbării a fost instalarea solemnă, care s'a făcut duminică. O vedere acésta, care îți fermecă ochii și îți încântă auđul. Nici odată ceremoniile ritului nostru nu le-am vădút dezvoltate cu atâta pompă, cu atâta splendóre. Catedrala înșesată de clasa inteligentă și garnisită cu ghirlande de dame frumoșe, iar în mijloc preoțimea în ornate bisericéșci, în cap cu mitropolitul Mihályi și cu episcopul Pavel cu coróna archiereescă și în strălucitele lor îmbrăcăminte rituale, ofería un aspect din cele mai feerice, care nici odată nu și se va șterge din memorie. Privind acest tablou frumos, vădénd atâta inteligință întrunită aici și știind că eu toții asistăm la o mare serbătoare bisericéșcă-națională, că pe toți aceeaș bucurie ne încâldește: te cuprindea sentimentul emoțiunii entusiaste, care da avént unor ilusiiuni pline de fericire.

Trei momente principale a avut intronizarea. Cuvéntarea episcopului Pavel, cu care a salutá pe noul mitropolit; vorbirea-program a acestuia și cuvéntul cu care vicarul metropolitan I. M. Moldovan a intimpinat pe mitropolitul.

În. Pr. Ssa episcopul Michail Pavel, cu o voce care a pătruns toate colțurile bisericeii, a ținut o cuvéntare în adevér bine simțită și bine pronunțată; n'au căutat să-și infrumșezeze cuvintele cu flori artificiale, ci a vorbit așa precum i-a dictat inima, precum a simțit. Iată cauza, pentru care cuvintele-i au pătruns toate inimele, au stors lacrimi și au fost însoțite de aclamări entusiaste.

În. Pr. Ssa mitropolitul Mihályi, emoționat până la lacrimi de escelenta cuvéntare a celui mai bétrán episcop din provincia metropolitană, a respuns mulțumind cu umilință. Apoi a rostit o cuvéntare memorabilă, care a făcut cea mai adâncă impresiune. întórce tot în felul descris mai sus, și pe aceleași strade,

Rds D. I. M. Moldovan, vicarul mitropolitan, a fost și de asta-dată la înălțimea sa, exprimând în termeni bine ficșați bucuria arhidiecesei și a provinciei.

Culmea ceremoniilor a fost inse de sigur momentul când noul mitropolit, investit cu toate insigniile, a primit supunerea omagială a clerului, în tronul așezat în mijlocul bisericii. Înteu a vinit episcopul Pavel și ingenunchiând a sărutat drépta mitropolitului, care apoi a sărutat pe episcopul. După aceea a urmat tot clerul present, în cap cu vicarul mitropolitan.

Cântările rituale le-a executat un chor micșt de aprópe doue sute de persoane, sub escelenta conducere a dlui Iacob Mureșian; în chor a cântat și baritonistul dl Trăian Mureșian. Din piesele cântate unele au fost compozițiile dlui Iacob Mureșian, dintre cari în deosebi pricésna „Ochiul inimii mele“ cu admirabila sa „Aleluia“ a avut un succes fórté mare, pentru care îl felicitám din inimă.

Erá aprópe la 1 când am eșit din biserică, cu niște impresiuni în veci neuitate.

IOSIF VULCAN.

Scrisóre din București.

— Serbarea țilei de 10/22 maiu. —

Dintre numeroáele țile de însemnătate istorică, ce se serbeză în regatul României ca serbători naționale, cum sânt: ția unirei principatelor, ția luării Griviței, Plevnei, etc. — nici una este serbătorită cu atâta pompă ca ția de 10 maiu. La 10 maiu 1866 Măria Sa Carol, ales Domn al României, s'a suit pentru întéa órá pe tronul ce ocupă și astăzi; tot la 10 maiu, în 1877, România fu proclamată țérá independentă; și tot la 10 maiu, în 1881 Carol, Domnul României libere, puse pe cap coróna de rege al acestei țeri.

Ția de 10 maiu intrupéză în sine așa dar trei evenimente istorice din cele mai importante pentru țérá și pentru neamul omenesc; cu drept cuvânt deci acesta ți este considerată de Români ca cea mai mare serbátóre națională a lor, și serbătorită în fiecare an cu atâta pompă și entusiasm.

Cred că nu va fi lipsită de interes pentru cititorii „Familiei“ o descriere a acestei serbări așa cum se face ea la București de obicei în fiecare an, și cum s'a făcut și în anul acesta.

Deja cu câteva țile înainte se observă óre-cari pregătiri pentru acésta serbátóre, și anume: pe Bulevard în fața palatului universității, lângă statua lui Mihai Vitezul, unde M. S. regele va avé să primescă defilarea școlelor și a armatei, încep a se construi: pavilionul regal, pavilónele destinate pentru înalții demnitari ai statului și pentru reprezentanții puterilor streine, apoi estrade cu bănci numeroáe pentru publicul doritor de a vedé de aprópe defilarea. Mulțime de curioși se ved stăționând pe Bulevard și privind aceste pregătiri.

În preția serbării Bulevardul, Calea Victoriei și alte strade principale încep a fi împodobite cu stindarde naționale, cu arcure, crengi de brad, coróne de frunze și de flori etc. O mișcare neobișnuită se observă pe aceste strade, și printre numeroșii circulatori și privitori se observă și multe figuri streine de prin provincie, săteni și orășeni, nu numai din diferitele județe ale României, ci și din alte țeri locuite de Români. Căci fórté mulți, cari au vre-o afacere în București,

séu dorința de a vedé capitala României, își amână plecarea până aprópe de 10 maiu, când șcii că Bucureșcii li se va presintă într'o toaletă de serbátóre și când au ocaziune a vedé aici mai multe lucruri de admirat ca de obicei.

În sfêșit sosește ția de 10 maiu. În țorii acestei țile poporimea și óspetii Bucureșciului sânt destepțați din somn de bubuitul puternic a 21 salve de tunuri, cari din curtea arsenalului de pe delul Spirii rêsună peste mai tótá întinderea orașului. Apoi deja de pe la 7—8 ore de dimineță, locuitorii numeroáelor și depártatelor mahalale (suburbii) încep să curgă valuri, valuri, înspre stradele din centru, spre-a vedé „parada“. Numai copiii mici și bétranii slábânogi rămân pe acasă.

Pe la orele 10 Bulevardul Academiei, Calea Victoriei și alte strade, împodobite din ajun, prin care duce drumul de la Palatul regal până la mitropolie, tóte sânt înțesate de lume, încât abia găsești loc de trecut. Precum trotuarele de jos, așa și tóte ferestrele și balcónele de pe sus sânt pline de spectatori.

De-odată un nou bubuit de tunuri începe a rêsună dinspre Delu Spirii, electricând mulțimea. Acesta e semnalul că regele, cu tot alaiul seu obișnuit la asemenea ocaziuni, a plecat de la Palat spre biserică mitropoliei pentru a asistá la serviciul divin, fapt care se anunță capitalei nu prin 21, ci prin 101 salve de tunuri.

Acum să veđi imbulzélá! Fiecare vré să ocupe un loc mai în față, spre a puté vedé mai bine pe regele când va trece în trăsura sa de galá! Unii băcți mai ușurei se urcă pe acoperișele caselor, alții pe felinarele din stradă; și ce mulțumiți sânt, decă vré un guardist rěutácios nu-i sileșce a-ș părăsi „posiția înaltă“ ce-au ocupat.

Dar mai nainte de-a se vedé regele, un olíșer călare, cu sabia scósă, vine dinspre palat printre mulțime în fuga calului, anunțând pe guardiștii postai de-alungul străđii și pe public să facă loc cortegiului regal care sosește.

În curénd după acésta se aude un ropot de copite șgomotos, apoi se ivesc niște călăreți voinici, cu coifuri înalte pe cai frumoși: e escadronul de jandarmi călări ce merge înaintea trăsuri regale.

După defilarea maiestósă a jandarmilor, numai iată și trăsura de galá a regelui, cu lachei îmbrăcați în haine strălucitóre, și așezați: unul la spatele trăsuri, altul pe capră și alții pe cai călare. Trăsura e trasă de 6 cai frumoși. Un strigăt de „urra!“ isbucneșce din mulțime, iar cei din trásurá: M. L. regele și regină și A. L. principele moștenitor și princesa salutá în drépta și în stânga pe cei ce le strigă „urra!“ Regele cu aerul lui serios, iar regina pe față cu vecinicul ei zimbet grațios, care o face atât de simpatică tuturor. Trăsura e urmată de un alt escadron de jandarmi călari.

Astfel merge alaiul regal de la Palat pe Calea Victoriei, prin strada Carol, pe cheiul Dimboviței, pe bulevardul Maria Domnița, până la mitropolie, unde regele cu escorta sa asistá la un Te-Deum, celebrat de cătrá I. P. S. S. mitropolitul primat, incongiurat de înaltul cler, în prezența dlor miniștri, corpurilor legiuitoré, înaltelor curți de casațiune și de compturi, corpului profesoral, curților și tribunalelor, dlui primar cu consiliul comunal al capitalei, camerei de comerț, înalților funcționari ai statului și dlor oficeri din armata permanentă, teritorială și din rezervă.

După Te-Deum, la orele 11½, trăsura regală se

intorce la statua lui Mihaiu-Vitezulde pe Bulevardul universitatii, unde regele are sa primescă defilarea școlilor și armatei. Dar de asta-dată in trăsura de gală sede numai regina și princessa moștenitoare, pe când regele și prințul Ferdinand vin călare pe niște armăsari ca cei din povești, in fruntea statului major: generali și alți oficeri superiori, — printre cari se ved și unii reprezentanți ai puterilor streine, — de-asemena călare.

Acum tot publicul resfirat până aici pe mai multe strade, vré să pătrundă, pe Bulevardul universitatii, aprópe de statua lui Mihaiu Inghesuéla aici ajunge la culme. Numeroșii comisari de poliție imbrăcați de gală, in frac și cu joben, și si mai numeroșii guardiști, abia pot să mențină ordinea. Cei mai fericiți sunt aceia, dintre spectatori, cari au putut să ocupe loc in estradele cu bănci construite anume de primărie, față in față cu pavilionul regal, și cu statua lui Mihaiu. Dar aici nuse pôte pătrunde decât cu bilet de intrare; iar bilet nu capătă decât cine are trecere și cunoscuți pe la poliție séu pe la ministeriul de interne. Ceialalți muritori trebuie să se mulțumescă a sta pe trotuare și a suferi inghesuéla și ghionturile mulțimei; dar nici pe trotuare nu e loc decât pentru o mică parte a curiosilor ce ar dorí să vedă de aprópe defilarea.

In sfârșit, regele insoțit de escorta sa și-a luat locul in fața pavilionului regal. Musica militară incede să intoneze un marș, și la sunetele marșului se incede „defilarea“. Mai întéiu elevii diferitelor școli, in uniformă și cu drapelul lor, și insoțită fie-care școlă de directorul séu subdirectorul ei, apoi diferite corpuri de armată: infanteriști, vânători, dorobanți, pompieri, călărași, roșiori, artileriști, etc. insoțiti de oficerii lor incede să resară in șiruri lungi împărțiți in plutóne, de prin stradele laterale unde au stat indosiți până aci, și să trecă rënd pe rënd pe dinaintea M. Sale regelui, și a publicului acunat, căutând când ajung aprópe de rege, ca să iee cu toții un aer și o ținută imposantă și să observe bine „pasul militar“.

Acesta e momentul cel mai solemn al serbării.

După defilare, care dureză aprópe un eias, regele cu escorta sa plécă iarăș spre Palat, iar mulțimea incede să se imprășcie.

Séra stradele principale sânt splendid iluminate, iar la șosea și in grădina Cismegiului „se dau focuri de artificii“. Publicul din nou alérgă deci spre centru, și unduleză pe stradele innecate in lumină feerică, tótă séra, până târdiu spre mieđul nopții.

Astfel se serbéză la București ziua de 10 maiu.

Mi-aduc aminte de impresia puternică ce mi-a produs acésta serbare, când am vedut-o pentru întéia órá, in primăvera anului 1883. De-atunci am avut ocașie s'o ved de multe ori, și imi place s'o ved in fiecare an, și totdauna imi produce o vie impresiune.

In elevii și soldații ce defiléză pe dinaintea Domnului de odinioară, Mihaiu, și a regelui de ađi, Carol, eu ved intrupată puterea de viață a neamului român; și in timpul cât ține defilarea la sunetele insufletitoare ale unui marș militar, mi se zugrăveșce in minte icóna tristă a trecutului, lanțurile robiei intunecóse, pe cari Românii le-au sfărímat prin vrednicia lor, și alături de acésta icónă duiósă mi se iveșce inaintea ochilor sufletești și imaginea frumósă a viitorului strălucit, la care este menită să ajungă acésta țéră, acest popor.

Și plec de la serbare cu lacrimi in ochi: lacrimi de jale pentru trecut — și in parte pentru present — și de fericire pentru viitor.

SELĂGIANUL.

Intrarea reginei Natalia in Belgrad.

Politica e schimbăciósă. Inainte cu vr'o câțiva ani, ea a espulsat din Belgrad pe exregina Natalia, care a jertfit mult pentrn tinerul și nefericitul regat al Serbiei. Acuma tot politica a chiebat-o acasă. Densa a ascultat vocea chiebatóre, s'a rentors. Primirea a fost entusiastă. Tot orașul a fost acolo și i-a făcut onoruri. Publicul i-a umplut trăsura cu flori și fericirea a cuprins pe toți. Ilustrațiunea noastră infățóșeză momentul acesta.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Sciri literare și artistice. Dl Duiliu Zamfirescu va publică in curénd un roman original intitulat „Lume nouă și lume vechiă“. — *Dna Elena D. Teleor* a pus sub presă la București o colecție de cântece fröbeliane pentru usul elevilor din clasele primare și normaliste. — *Dl M. N. Butculescu* a dat la lumină in București o broșură intitulată „Religie și șciință“. — *Esposiția operilor artiștilor in viață* organizată la București in palatul Ateneului, de ministeriul instrucțiunii publice, s'a deschis viñeri la 5/17 maiu.

Un studiu filologic. Ce mare deosebire e intre universitatea din Budapeșta și intre cea din Cluș! Cătă vreme de aici n'a eșit nici o tesă care să studieze vr'o cestiune literară románescă, de la cea din Budapeșta in scurt interval primim a doua. Nu de mult am anunțat studiul dlui Ilie Cristea asupra lui Eminescu, acuma ne-a venit o lucrare nouă Ea pórtă titlul: „Vocalis natalis a román nyelvben. Tanulmány a román nyelv hangtanából. Irta Dăian Illés. (Analisa vocală in limba română. Studiu din fonetica limbei române, de Ilie Dăianu.) Lucrarea dlui Dăianu tratéză vocala á in limba noastră literară, in graiul poporal, din punctul de vedere fisiologic, vechimea ei in limbă, scrierea ei la diferiți autori, la macedo-románi, sunetele nasale in alte limbi. Este o lucrare de valóre pentru care felicitám din inimă pe tinerul autor.

Monografii. Părintele Toma Frateș, paroc in Băcifaléu, Săcele, a publicat: „Monografia comunei bisericești române gr. or. din Sănpetru“, protopresbiteratul Brașovului, cu portretul veteranului paroc Nicolae Frateș. Tot de acelaș autor a apărut: „Monografia comunei bisericești române gr. or. din Bacifaléu“ (Săcele,) protopresbiteratul Brașovului, cu portretul protosincelului Nicanor Frateș.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Concertul din Blaș. Duminecă, la 26 maiu, cu ocașiunea instalării In. Pr SSale mitropolitului Mihályi, s'a dat séra un concert festiv sub conducerea dlui Iacob Mureșian, la care a participat lume imensă in cap cu noul archipăstor. S'a esecutat următorul program: 1, „Imn ocașional“ de I Mureșian, cor micst; 2, Odă ocașională, de Emiliu Sabo, declamată de dșóra Elena Bodocan; 3, „Imnul“ de Mendelsohn, cor micst, cu solo, cântat de dna Victoria Karșai; 4, Mare fantasie de concert „Freischütz“ de S. Smith, esecutat pe pian de dșóra Melania Bréndușian; 5, Potpuriu románesc, de I. Mureșian, cu solo cântat de dra Netti Vancea și de dnii Trăian Mureșian, Nicolae Ionaș și Aron Papiu. Con-

certul a avut un succes deplin și publicul a ramas foarte mulțumit.

Reuniunea română de muzică din Sibiu, precum aflăm din „Telegraful Român“ va face in feriile Rusaliilor o excursiune și va da concerte la București, Ploești și Brașov, sub conducerea dlui G. Dima. Aplaudăm din totă inima acesta idee și urăm bravei reuniuni succesul cel mai complet, pe care de sigur il va și avé cu tot dreptul.

Reprezentatie teatrală in Moșnița. Corul vocal al plugarilor români din Moșnița, comitatul Timișorii, a dat acolo joi in serbătorea Innațării Domnului o reprezentatie teatrală jucă d piesa „Sărăcie Lucie“ de Iosif Vulcan, care a fost foarte bine primită; apoi a urmat dansul, care a ținut până târziu.

Reuniunea sodalilor români din Sibiu va arangia duminecă la 2 iunie n. concert și reprezentatie teatrală in pavilionul de la Hermannsgarten. Corul va cânta doue cvartete, musica trei bucăți. Apoi se vor jucă piesele „Harță Rezeșul“ și „La Turnu Măgurele“ de V. Alecsandri. Apoi va urmă dansul, in paușă cu Călușerul și Bătuta sub conducerea dlui George Poponea.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Instalarea mitropolitului Mihályi. Vineri la 24 maiu, in Pr. Ssa mitropolitul dr. Victor Mihályi de Apsa a ținut cea din urmă liturghie in Lugoș, la care au luat parte toți românii de acolo, fără deosebire de confesiune. La sfârșit ș-a luat remas bun cu lacrimi in ochi. După mieșădi, insoțit de prepositul Moldovan, de vicarul Petru Pop și de alții a pornit spre Timișóra; acolo in fruntea inteliginței a fost intimpinat de protopopul George Trăila; aici ș'a asociat și alți preoți, precum și câțiva țerani din Banat. Séra la 11 a sosit la Arad, unde a petrecut nóptea. — **Sâmbătă la 25 maiu** a pornit pe linia Arad-Teiuș spre Blaș, fiind intimpinat la tóte stațiunile de deputațiuni, dintre cari cea mai imponentă a fost cea dela Radna-Lipova, unde oratorul a fost dl avocat dr. George Popescu. La Teiuș ș'a intélnit cu episcopul Pavel și cu oradanii și selăgenii, de la Gherla nu ș'a dus nime, aici a vinit și o deputațiune mare din Blaș. Aici, in capul a mii de ómeni, l'a salutat intéiu protopopul din Mihalț, apoi escelentul orator bisericesc dl dr. Augustin Bunea. De la Teiuș și până la Blaș, la tóte stațiunile și haltele a fost aclamat de mulțime de popor, in frunte cu preoții. La Blaș a fost intimpinat de vr'o de ce mii de ómeni cu cel mai mare entusiasm. Aici a vorbit intéiu directorul Muntean, apoi intrând in oraș, la arcul de triumf l'a salutat primarul Ianza, iar la catedrală vicarul mitropolitan I. M. Moldovan. După sosire, ș'a servit insecratul in catedrală. Cântările rituale le-a executat corul sub conducerea dlui Ionaș. De-aici a mers la reședință, unde la arcul de triumf l'au intimpinat elevele internatului Vancean, in al căror nume eleva Veturia Bontescu a recitat o poesie și i-a predat un buchet. Séra la 7 a fost un prând de 70 tacámuri la reședință. Apoi ș'a presintat conductul de facile, cu care ocasiune chorul a cântat imnuri compuse de dl Iacob Mureșian; vorbiri au ținut dnii prof. Deac și dl dr. Pop. — **Duminecă la 26 maiu**, la orele 8 ș'a inceput instalarea in catedrală unde numai cu bilete ș'a putut intrá. Aici archidieceasa gr. or. din Sibiu a fost represintată de

protopresbiterul I. Papiu și prin profesorul dr. Remus Roșca, guvernul prin consiliarul ministerial George Szathmáry, capitulul r. cath. din Alba-Iulia prin doi canonici; comitatul Alba-de-jos prin comitele, vice-comitele și alți vr'o de ce membri. Ș'a cetit decretul de numire al Maj. Sale și bulele papale și ș'a indeplinit solemnele formalități, apoi ș'a servit missă și Te-Deum. La mieșădi a urmat banchet in trei locuri: unul la reședință pentru 100 de persoane, altul in sala de gimnastică cu 500 de tacámuri și al 3-le in seminar pentru 80 de ênși. Séra concert sub conducerea dlui Iacob Mureșian, apoi bal.

Congresul-național bisericesc din Sibiu al provinciei mitropolitane gr. române ș'a inchis luni la 27 maiu. Din lucrările congresului relevăm următorele: Consistoriul mitropolitan ș'a însărcinat a stáruí, ca conclusele congresuale despre tipărirea cărților bisericesci cu litere latine să se esecute cât mai curênd. Ș'a verificat alegerea deputaților Ioan Bran de Lemeny, dr. Nicolae Oncu și dr. Alesandru Birescu. Sâmbătă ș'a servit docsologie pentru repausații Andrei br. de Șaguna și Emanuil Gozdu. Relativ la legile politico-bisericesci, congresul a luat de ele cu părere de reu act și a aprobat apărarea făcută de archierei; biserica română ortodocsă va considerá validă numai acea căsătorie, care va fi incheiată după prescri-sele bisericeí; spre scopul de a inlesni și ușorá susținerea căsătoriei bisericesci: de odată cu introducerea căsătoriei civile vestirile se reduc la una, iar licența protopresbiterală se șterge. După terminarea procesului divorțial inaintea forurilor civile, părțile litigante aparținătore bisericeí gr. or., vor avé a presentá sentința civilă definitivă, la forurile matrimoniale ale bisericeí, unde va urmá o procedură sumariá. Biserica gr. ortodocsă va purtá matriculă și in viitor. Eparchiile vor avé a se ingrigi pentru recompensarea și rebonificarea perderii ce vor avé protopresbiterii prin ștergerea licențelor. Asesor in scaunul bisericesc ș'a ales vicariul Iosif Goldiș, in senatul școlar prot. Zaharie Boiu, in cel epitropesc Matei Voilean, tot aici asesor suplent profesorul dr. Remus Roșca, asesor suplent in senatul bisericesc protosincelul Augustin Hamsea, asesor suplent in senatul școlar prot. Iuliu Dan.

Diecesa Orăđii-mari. In 28 și 29 maiu st. n. a. c. ș'a ținut examenul prosinodal. Cu asta ocașiune l'au depus cu succes preoții: Ioan Cinea din Hodișa, Ioan Papp din Drăgești, Iuliu Sabo din Macáu, Victor Szeremi din Santăul-mare, Demetriu Pop din Gașa, Valeriu Kiss Roșcanul din Bêrzava.

Fundațiune nouă in Bucovina. Dl Nicolae cav. de Flondor a inființat o fundațiune nouă intru amintirea reposaților sei părinți, printr'un in scris hipotecar in valóre de 1000 fl., in folosul unei copile române gr. or. din districtul Storojineș seu Siret. Fundațiunea se va administrá de Societatea Dómnelor române din Bucovina.

C E E N O U ?

Hymen. Dl Alesandru Mihailovici, inginer mechanic la căile ferate de stat in Solnóc, ș'a logodit cu dșóra Iulia Nădășan-Eremici.

Asociațiunea transilvoană. Despărțemêntul S. Sebeș va ținé adunarea sa generală in comuna Șugag la 9 iunie sub presiul dlui dr. P. Isac, secretar dl Z. Mureșan.

Cine a fost la Blaș la instalare. N'au fost acolo episcopul Gherlei, n'au fost represintat capitlul din Gherla și din Oradea-mare. Au fost de față In. Pr. Sa episcopul Mihail Pavel, prepositul Stefan Moldovan și vicarul Petru Pop din Lugos, vicarii Basiliu Rațiu din Făgăraș, Alimpiu Barboloviu din Șimleu, Titu Budu din Maramureș, deputatul Silviu Rezei; reprezentanții Esc. Sale arhiepiscopului și mitropolitului Miron Romanul protopresbiterul Ioan Papiu și profesorul dr. Remus Roșca cari au predat și un autograf al Esc. Sale; protopopii G. Popovici din Oravița, Ioan Vulcan din Vermeș, I. Telescu din Arad, călugărul Vasile Mangra din Arad, prot. dr. Radu din București, profesorii T. Bulcu, Dumbrava și Ardelean din Beiuș, Ghera preot din Beiuș, Fane din Saraseu. I. Ci ceronescu secretar episcopesc din Oradea-mare, Podoba preot in Cluș și alții; dintre mireni Alesandru Onaciu jude la tabla din Oșorhei, Mezei la cea din Cluș, D. Șuluțiu directorul „Arieșanei“ din Turda, proprietarii B. Jurca din Saraseu și M. Pavel din Slatina, dr. Aurel Mureșan, Iosif Vulcan, Diamandi Manole, dr. Bian din România, deputații P. Mihályi, dr. Nic. Șerban, Andrei Cosma din Șimleu, advocații Filip, Fl. Mihali, Mariș, Venter, dr. Fodor, dr. Ilea, dr. Tripon, Tr. Hosu Longin, dr. Amos Frâncu, dr. Coriolan Pop, dr. Stefan Pop, Iuliu Bonciu, Simeon Caluț, diariștii dr. G. Candrea, I. Russu Șiranul, funcționarii dr. Ioan Mihályi, dr. C. Diaconovich, Vlăduț, I. Simionaș, Ion, Poruțiu de la consulatul român din Budapeșta, medicul dr. Stefan Erdélyi, prof. I. Lazarici etc.

Bătaie cu flori in București. Sâmbăta trecută s'a arangiat la București la șosea o bătaie de flori, la care a luat parte lumea elegantă. Despre acesta cetim in „Timpul“ următoarele: De la rondul al II-lea până la hipodrom alea cea mare eră decorată cu mult gust: mii de stegulețe, sute de coșuri cu flori și pretutindeni o ordine perfectă. Splendorea toaletelor, originalitatea decorațiunii trăsurilor, animația publicului care creșcea din minut in minut, au dat serbării aspectul unei panorame mișcătoare, care schimbă mereu tablourile. La început se observă o jenă ore-care destul de esplicabilă. Multă lume nu vednse încă o așa serbare, nu se strinseseră încă acei cari se cunoșceau reciproc pentru a pute începe bombardarea cu flori; pietonii mai cu semă nu îndrăsniau să dea asalt asupra trăsurilor. Dar in curând începă lupta. Din parțială — din trăsura in trăsura cunoscuților — bătaia deveni curând generală și se comunică intre toate trăsurile fără a se ține semă de cunoscuți, și intre trăsuri și pietoni. Florile sburau peste capetele omenilor pentru a căde in fața unei cuconițe, pe pălăria unei domnișore, in jobenul unui cavaler, și cele care nu nimeriau ținta, erau smulse de pe jos de pietoni pentru a fi din nou asvêrlite.

Medici români la băi. Dl dr. George Vuia din Arad ș-a început practica de medic la Băile Herculane (Mehadia.) — Dl dr. I. T. Mera s'a întors la Karlsbad, unde ș-a început activitatea de medic de băi (Markt-platz, Tempel.)

Maiatul din Arad, arangiat la 22 maiu de tine-rimea română de acolo, a reușit bine, de și nu s'a adunat un public prea mare; cei ce au absentat, au fost mai cu semă aradanii, inse cei din impragiurime s'au purtat mai bine. Au fost de față dómnele Pap (Bocsig.) Feier (Boroșineu.) Miclea (Arad.) Rusu (Chișineu.) Codrean (Siclău.) Olariu (Zarand.) Cosma (Capruța.) Suciul Tămășdan, Raicu, Duma, Olariu, Varga (Socodor) și dșorele Ida Pop (Bocsig.) Lucia și Valeria

Feier (Boroșineu.) Luisa Rusu (Chișineu.) Suciul Cosma, Ganea (Semlac.) Duma, Olariu, Moldovan (Comlăuș) Varga, Stolojan, Suciul și altele.

Necrolog. Leon Popescul, protopresbiter și paroc gr. or. la catedrala din Cernăuți, decorat cu crucea de aur pentru merite, a încetat din viață la 8,20 maiu, in etate de 57 ani.

OGLINDA LUMEI.

Peruca dlui de Bismarck. Cei trei peri ai bêtânului cancelar au trecut de mult la posteritate. Ceea ce se șcie mai puțin este că, de mult timp, dl de Bismarck a căutat să ascundă chelia timpurie de care eră încercat. El ênsuș a povestit lucrul, sânt de-atunci câțiva ani, in timpul unui mare prânț, când încă eră la putere. „Am încercat să port perucă intr'un moment dat al vieții mele. Eră in timpul când me găsiam ambasador la St.-Petersburg. Ve mărturisesc de altfel că aveam o scusă: frigul. Alții, făcuse acesta mult inaintea mea... și m'am decis a-mi face o perucă. Principele moștenitor al Prusiei (viitorul împêrat Vilhelm I) venind in Rusia, imperatorul Alesandru II, care avea cea mai mare venerație pentru unchiul seu și care șciea cât iubeșce spectacolele militare, dete ordin să aibă loc o mare revistă la Varșovia. La această ocasiune trebuia să incalec și să apar in uniformă militară. Casca nu protege mai mult contra căldurei cum nici contra frigului, o șciți acesta. M'am decis prin urmare să-mi pun peruca... Am galopat in suita suveranilor, când un general, care se găsiă alături de mine, imi dîse după ce-mi aruncă o uitătură de ochi batjocoritoare: — Cum ved, purtați perucă? — Da. Ce, se vede? — Drace! de sigur. S'a strîmbat cu deseversire.“ El avea dreptate, peruca alunecă din cap“.

Americanisme. Juristul Brownson, ajungând intr'o poziție critică, hotări să se mute la Nashville cu speranța, că acolo va căpêtă vr'un post la judecătorie. Fără o singură para in busunar, el merse la gară și se urcă in trenul care mergea spre Nashville. Când veni conductorul și ceru biletele de la călători, Brownson dîse: — Eu apartin redacțiunii diarului „Nashville-Times“, deci cred că o să me lași in pace. „Conductorul se uită reu la el, apoi dîse: — Editorul diarului de care vorbești, șede in cupeul invecinat; decă te cunoșce, atunci toate sânt in regulă.“ Brownson, cam cu frica in spate, urmă pe conductor la cupeul amintit, și aci editorul declără in adevêr, că Brownson e un membru din redacțiunea diarului „Nashville Times“. — Pentru ce dîseși că me cunoșci? întrebă juristul pe editor, după ce amêndoi remăsaseră singuri, căci in realitate eu nu sânt redactor. — Nici eu nu sânt editor, ci călătoresc numai cu biletul lui, și aș fi pățit-o reu, decă m'ai fi denunțat, fu respunsul celui alt.

Călindarul săptămânei.

Dumineca Rosaliilor, Ev. dela Ioan. c. 7.

Diua sêpt.	Călindarul vechiu	Călind. nou	Sórele.
Duminecă 21	(+) SS. Rosal. C. Elena	2	(+) Rosalii 3 30 7 56
Luni 22	(+) Lunia Rosal	3	(+) Lun. Ros. 3 29 7 57
Mărți 23	Par. Mihail	4	Quirinus 3 28 7 58
Mercuri 24	Par. Simeon	5	Bonifacius 3 28 7 59
Joi 25	† Aflarea c. I. B.	6	Norbert 2 21 8 0
Vineri 26	S. Apost. Carp	7	Lucretia 3 26 8 1
Sămbătă 27	Mart. Therapont	8	Medard 3 56 8 2

Proprietar, redactor respunđător și editor: IOSIF VULCAN.

CU TIPARUL LUI IOSIF LÁNG IN ORADEA-MARE.